

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : การศึกษาแนวคิดของพระสังฆาธิการในเขต ตำบลป่าสังข์ อำเภอดุสิต
พิจิตร จังหวัดร้อยเอ็ดที่มีต่อการรักษาโรคในพระพุทธศาสนา
- ผู้วิจัย** : พระกิตติ กิตติสาโร (ศรีวรยา)
- ชื่อปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : พระมหาประมวล ฐานตฺโต, ดร. ป.ธ. ๖, พธ.บ., M.A., Ph.D.
(Pali & Bud)
 - : ดร. ประยูร แสงใส, ป.ธ.๔ พ.ม., พธ.บ., M.A., (Ed) P.G.DIP. in
Journalism, Ph.D. (Education)
 - : ผศ.ดร. โสวิทย์ บำรุงศักดิ์ ป.ธ. ๗ พ.ม. (ปรัชญา), M.A. (Bud.), พธ.ด.
(พระพุทธศาสนา)
- วันสำเร็จการศึกษา** : ๔ / มีนาคม / ๒๕๕๖

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการ คือ เพื่อศึกษาโรคตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา เพื่อศึกษาพุทธวิธีรักษาโรคตามแนวทางพระพุทธศาสนา และ เพื่อศึกษาแนวคิดของพระสังฆาธิการในเขต ตำบลป่าสังข์ อำเภอดุสิตพิจิตร จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการรักษาโรคในพระพุทธศาสนา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพมีการศึกษาภาคสนาม (Field Work) สัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายแล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบวิทยานิพนธ์ให้สมบูรณ์

ผลการวิจัยพบว่า โรคตามที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ในพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงโรคไว้เป็น ๒ ประเภท คือ (๑) โรคทางกาย ได้แก่ โรคที่เกิดขึ้นกับอวัยวะในส่วนต่าง ๆ ของร่างกายนี้มีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาลและความไม่สมดุลของธาตุทั้ง ๔ โรคบางอย่างไม่ได้บอกวิธีการรักษาไว้ เช่น โรคลมบ้าหมู โรคหืด แต่โรคบางอย่างบอกชื่อและวิธีการรักษาไว้ ได้แก่ โรคริดสีดวงทวาร โรคท้องร่วง เป็นต้น (๒) โรคทางใจ ได้แก่ โรคที่ถูกครอบงำด้วยอุปกิเลสอาสวะ คือ ความโลภ ความโกรธ ความเสียใจ และความหลง ที่เกิดจากการพลัดพรากจากของที่รักที่ชอบใจ ความคับแค้นใจ และความเจ็บป่วยทางกายจนทำให้เกิดความทุกข์ทางใจ

ในพระพุทธศาสนามีหลักในการรักษาโรคที่เกิดจากการเจ็บป่วยอยู่ ๒ แนวทาง คือ การรักษาด้วยยาสมุนไพรที่ประกอบด้วย ใบไม้ รากไม้ ผลไม้ ยางไม้ และน้ำฝน เป็นสมุนไพรที่ใช้รักษาโรคทางกายนอกจากนี้ก็มีการรักษาด้วยน้ำมนต์เน่า คือ การดื่มน้ำปัสสาวะของตนเอง

โดยเฉพาะผู้ที่เป็นโรคผอมเหลือง (ดีซ่าน) สามารถรักษาด้วยน้ำปัสสาวะได้ ส่วนการรักษาโรคทางใจ ซึ่งส่วนมากมักจะใช้รักษาผู้ที่มีอาการเศร้าโศกเสียใจอันเนื่องมาจากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักการหวาดระแวง มีความวิตกกังวลต้องใช้การรักษาโดยใช้สมาธิบำบัด หรือธรรมโอสธด้วยการปฏิบัติกรรมฐาน เจริญจิตภาวนาการเดินจงกรม การเดินบิณฑบาตเป็นการออกกำลังกายที่ต้องมีสติในการเดิน เป็นการฝึกการทรงตัวซึ่งจะช่วยทำให้ร่างกายได้กำลังทั้งส่วนท้องส่วนอกและต้นขาเป็นวิธีออกกำลังกายที่ทำให้สุขภาพแข็งแรง

ส่วนพระสังฆาธิการในเขตตำบลป่าสักมีแนวคิดต่อการรักษาโรคในทางพระพุทธศาสนาว่า ส่วนมากได้คัดเอาเฉพาะการรักษาโรคด้วยวิธีการเดินจงกรมการทำสมาธิและการรักษาด้วยสมุนไพรทำให้ประชาชนในชุมชนมีความเห็นว่าการรักษาแบบพระพุทธศาสนาเป็นการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระทางสังคมจนเป็นที่รู้จักกันทั่วไปว่าการรักษาแบบพุทธศาสนามีผลทำให้คนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและส่งผลทำให้สุขภาพจิตดีด้วย

Thesis Title : A Study of Sangha thought of the Administrative Sangha at
Pasang Sub-District, Amphoe ChaturaphakPhiman,
Roi-et Province, on the Diseases treatment in Buddhism

Researcher : Phra Kitti Kittisaro (Srivarasa)

Degree : Master of Arts (Buddhist Studies)

Thesis Supervisory Committee

: Phramaha Pramuan Thânadatto, Pali VI, B.A.(Thai),P.G.Dip.in
I.P.R.(Phi.&Religion), M.A. (Ling.),M.A.(Pali&Bud.),
Ph.D. (Pali& Bud.)

: Prayoon Saengsai Pali.IV, B.A.,
M.A.(Ed),P.G.DIP.inJournalism Ph.D.(Ed)

: Assist.Prof.Dr.Sowit Bamrungphak, Pali
VII,B.A.(Phi.),M.A.(Bud.),Ph.D.(Buddhist Studies)

Data of Graduation : 4 / March / 2013

ABSTRACT

The objectives of this thesis are: to study kinds of diseases as depicted in the Buddhist scripture, to study the Buddhist ways of healing the diseases, and to study Sangha's Idea of the Administrative Sangha in Pasang Sub-District, Amphoe Chaturaphak Phiman, Roi-et Province on Healing the Diseases as depicted in the Buddhist scripture. However, this thesis is conducted based on qualitative research methodology, documentary research, field work approaches, and critical analysis.

The result of the study found that, there were mainly two kinds of diseases, according to the discourses of Buddhism, namely: Bodily-diseases and mental diseases. The first kind referred to the diseases that occurred when the great four elements in the body were imbalance. Moreover, there was a method to heal some kinds of diseases in the Buddhist discourse such as Hemorrhoids and Diarrhea; on the contrary, there was no exposition about some kinds of diseases like Epilepsy and Asthma. The second kinds of

diseases referred to the mental-based diseases such as anger, sadness, hopelessness, lamentation...etc.

Nevertheless, there were two methods of healing illness in Buddhism: applying herbal medicines and mental cultivation. Herbal medicines, here, included leaf, fruit, root of tree, tree resin including fragmented urine. The second type of medication was not only a medicine, but it was the heart of Buddhist practice- the way to the end of suffering. It was applied in this context for eliminating negative mental formation and mental corruption. For monastic members, going for arm-gathering was recommended as the great exercise to keep the body balance.

Last but not least, the administrative Sangha in the region of Pasang Sub-district viewed that the most effective methods in healing illnesses in Buddhism was walking meditation, following with applying herbal medicine. This idea of the administrative Sangha drew attention of the people living in the area to realize that Buddhist medication also could be considered as effective-alternative medicine. With very little amount of money together with no hinder dangerous effect, Buddhist medication was very suitable for current situation of economic crisis society.